

Provincie Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD
Per e-mail naar: griffie@flevoland.nl

t.a.v. informateurs Pieter van Maaren en Herman Sietsema
i.a.a. : fracties politieke partijen Provinciale Staten

Lelystad, 11 april 2023
Kenmerk : Z23-3128/D23-14474
Betreft : Brandbrief recreatieve voorzieningen/fietspaden

Geachte heer/mevrouw,

Nu de verkiezingen achter de rug zijn en de coalitiebesprekingen zijn begonnen, willen wij, de terrein beherende organisaties Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Het Flevo-landschap, u informeren over de nijpende situatie die is ontstaan rond het beheer en onderhoud van de fietspaden en andere recreatieve voorzieningen in de Flevolandse natuur. Kort samengevat komt het er op neer dat een groot deel van de recreatieve voorzieningen aan het einde van hun levensduur zijn en dringend vervangen dienen te worden. Hiervoor zijn geen middelen beschikbaar. De 'toeslag voorzieningen' die wij als beheerders ontvangen van de provincie voor het onderhoud, voorziet niet in de vervangingskosten.

De situatie is het meest urgent bij de fietspaden. Door de slechte staat waarin een aanzienlijk deel van deze paden verkeert, dreigen er gevaarlijke situaties te ontstaan voor de gebruikers. Wij schatten de herstelkosten op 40 miljoen euro. Al eerder hebben wij getracht dit punt onder de aandacht te brengen. In het manifest bij onze visie Rijk Voorland hebben wij het eveneens aangestipt. Wij zijn als eigenaars/beheerders verantwoordelijk voor de veiligheid van de gebruikers en kunnen aansprakelijk worden gesteld bij ongelukken. Deze verantwoordelijkheid kunnen wij niet langer dragen. Om die reden overwegen wij om fietspaden die in slechte staat zijn, af te sluiten en aan de openbaarheid te onttrekken. In een enkel geval is er inmiddels daadwerkelijk een fietsverbinding uit gebruik genomen. Tevens willen wij in gesprek met alle relevante partijen om het beheer en onderhoud van de (resterende) fietspaden over te dragen aan een andere instantie. Wij vragen u om ons daarbij te helpen. Wij vragen u dan ook met klem om de genoemde problematiek op de agenda te zetten van de coalitiebesprekingen. In de bijgesloten notitie vindt u een nadere toelichting.

Wij zijn ons bewust van het belang van goede recreatieve voorzieningen in het algemeen, en specifiek van goede fietsverbindingen in onze provincie uit oogpunt van de gastvrijheidseconomie, het woon- en vestigingsklimaat en ook verkeer en vervoer. Onze brief sluit dan ook aan op de oproep die u eerder heeft ontvangen van het samenwerkingsverband NlBuiten, een coalitie van 14 maatschappelijke organisaties en belangenverenigingen in de groenblauwe buitenruimte, waarin wordt ingezet op een landelijk netwerk vol wandel-, fiets-, vaar- en sport- en beweegmogelijkheden op alle schaalniveaus.

Wij hopen dan ook dat wij in de komende tijd samen met u kunnen werken aan een gedragen visie op de recreatie in het buitengebied, met de bijbehorende recreatieve voorzieningen, inclusief adequate afspraken over beheer en onderhoud en de bijbehorende verantwoordelijkheden. Vooruitlopend daarop vragen wij u om in de naderende coalitiebesprekingen aandacht te vragen en te zoeken naar mogelijkheden voor het op orde brengen van het Flevolandse fietspadenstelsel.

Met vriendelijke groet,

directeur Het Flevo-landschap,
Prof.dr.ir. J. Leentvaar

Philip Makkink,
gebiedsmanager Flevoland Natuurmonumenten

hoofd Staatsbosbeheer Flevoland,
ir. W.R.J. Neutel

NOTITIE

Beheer en onderhoud fietspaden en andere recreatieve voorzieningen in de Flevolandse natuur

Samenvattend

Grote delen van het fietspadenstelsel in het buitengebied van Flevoland zijn versleten. Meer dan 70 km is dermate slecht van kwaliteit dat deze paden op korte termijn groot onderhoud behoeven. Tevens dienen zij om veiligheidsredenen te worden verbreed vanwege het toegenomen aantal fietsers en de grotere snelheidsverschillen. Op de korte termijn is uitsluitend voor de genoemde herstelmaatregelen een bedrag van €40 miljoen nodig. In het verleden werd dergelijk groot onderhoud met incidentele middelen gefinancierd. Die middelen zijn momenteel niet beschikbaar. De eigenaren/beheerders zien in de huidige omstandigheden vanwege hun aansprakelijkheid geen andere optie dan de slechte fietspaden af te sluiten. Bij twee fietspaden is dat inmiddels daadwerkelijk gebeurd.

De terreinbeherende organisaties zijn zich bewust van het belang van het fietspadenstelsel en de andere recreatieve voorzieningen voor de gastvrijheidseconomie en het vestigingsklimaat in de provincie. Daarom is het voor de langere termijn gewenst om samen met de provincie en de Flevolandse gemeenten te werken aan een visie op de openluchtrecreatie met de bijbehorende recreatieve voorzieningen in het buitengebied, om samen prioriteiten te stellen en keuzes te kunnen maken.

Fietsnetwerk Flevoland

Fietsen is populair en Flevoland is een fietsprovincie bij uitstek. Belangrijke aandachtsgebieden zijn in dit opzicht het Nationaal Park Nieuw Land, de bosgebieden langs de Oostrand (zoals het Horsterwold) en het Kuinderbos en Waterloopbos. De grote, aaneengesloten natuurgebieden lenen zich uitstekend voor de fietsrecreant en het fietspadenstelsel is naar landelijke maatstaven bijzonder uitgebreid. In de loop der jaren is het gebruik van het fietspadenstelsel fors toegenomen, zeker ook in de coronatijd. En met de huidige plannen op het gebied van woningbouw zal de behoefte aan recreatiemogelijkheden nog verder groeien.

Van de naar schatting 1400 km fietspaden¹ in het buitengebied van Flevoland ligt er bijna 500 km in de natuurgebieden van de terreinbeherende organisaties Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Het Flevolandse Landschap. Naast vooral recreatieve fietspaden gaat het - beperkt- ook om utilitaire paden. De recreatieve fietspaden zijn aan elkaar gekoppeld via het fietsknooppuntennetwerk. Dit netwerk is provinciedekkend, wordt veel gebruikt door verblijfsrecreanten en is daarom van groot belang voor de gastvrijheidseconomie. Flevoland ziet de gastvrijheidseconomie als een belangrijke banenmotor en wil deze verder stimuleren.² Daarnaast streeft Flevoland naar een beweegvriendelijke omgeving om een gezonde en actieve

¹ Gegevens Fietsersplatform

² Perspectief bestemming Flevoland, 2021.

leefstijl te bevorderen.³ De landelijke trend is dat men steeds meer gebruik maakt van de sportfaciliteiten in natuurgebieden en parken, waarbij het fietsen in allerlei verschijningsvormen een belangrijke rol speelt.

De utilitaire paden maken deel uit van het provinciale kernnet fietspaden, wat is vastgelegd in het provinciale programma Mobiliteit en Ruimte (2022). Goede utilitaire fietsverbindingen zijn van belang voor het woon- en vestigingsklimaat en als alternatief voor de auto.

Recreatie, toerisme en het woon- en vestigingsklimaat zijn voor vrijwel alle Flevolandse statenfracties belangrijke thema's. Diverse fracties hebben in hun partijprogramma aangegeven het fietsen verder te willen stimuleren.

Beheer en beheervergoeding

Voor publiekelijk opengestelde terreinen ontvangen Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Het Flevolandschap jaarlijks een beperkte recreatietoelage (de 'toelage voorzieningen') van de provincie. Die toelage is bedoeld voor het onderhoud van een klein aantal recreatieve basisvoorzieningen. Andere vaste inkomsten zijn hiervoor niet beschikbaar. De landelijke berekening van de recreatietoelage gaat uit van een dichtheid van 4 m fietspad per ha; in Flevoland is deze dichtheid 21 m. De vervangingskosten van fietspaden is bij de berekening van de normkosten bewust buiten beschouwing gelaten.⁴ De terreinbeherende organisaties staan dan ook op het standpunt dat het beheer van fietspaden in principe niet tot hun taak behoort. Landelijk onderhouden zij nog geen 10% van de eigen fietspaden. Meestal is het beheer overgedragen aan recreatieschappen of gemeenten en provincies. Deze instanties zijn beter toegerust en bezitten bovendien meer technische kennis over het beheer van wegen en paden.

In de bijzonder ontstaansgeschiedenis van de polder is de oprichting van een recreatieschap echter achterwege gebleven. De Flevolandse situatie is daarmee anders dan elders. Hier hebben de terreinbeheerders momenteel 70% van hun fietspaden (omstreeks 300km) zelf in onderhoud. Het gaat daarbij voornamelijk om recreatieve paden.

Groot onderhoud aan de fietspaden gebeurt in Flevoland tot nu toe op ad-hoc basis, met name bij acute knelpunten en met incidentele middelen. In de laatste jaren hebben de provincie en de gemeenten dergelijke middelen slechts sporadisch beschikbaar gesteld, waardoor een toenemend aantal fietspaden in slechte staat is geraakt. Momenteel gaat het om meer dan 70 km fietspaden die vrijwel volledig vervangen moeten worden. Verzakking door inklinking van de ondergrond is de voornaamste oorzaak.

De kwaliteit van het wegdek is niet het enige probleem. De breedte van de fietspaden is uit oogpunt van verkeersveiligheid ontoereikend. Dat komt niet alleen door de groei van het aantal fietsers, maar ook door de toegenomen verscheidenheid van het soort fietsen en hun verschil in snelheid. Denk aan de elektrische fiets, de bakfiets, de duofiets, de racefiets (vaak in groepen!) en de MTB.

³ Sportservice Flevoland

⁴ Bureau Waardenburg, Evaluatie kostprijzen SNL-recreatie, 2016. Geadviseerd wordt de vervangingskosten 'uit andere middelen (infrastructuur) te financieren. Als dit echter niet echter in de praktijk niet mogelijk blijft, moet de recreatiebijdrage op dit punt worden herzien.'

In het verleden hebben de terreinbeheerders meermalen aandacht gevraagd voor de problemen rond het beheer en de kwaliteit van de fietspaden. In 2020 heeft de provincie daarom onderzoek laten doen. Dat heeft een aantal aanbevelingen opgeleverd om het recreatief fietsen verder te stimuleren en een beeld van de knelpunten in het fietsnetwerk. De bevindingen hebben niet geleid tot concrete oplossingen van de gesignaleerde knelpunten. Wel heeft de provincie zich ingezet voor de aanleg van enkele snelfietspaden.⁵

Oplossingen

Voor de terreinbeherende organisaties is de huidige situatie niet langer houdbaar. Als er geen mogelijkheden zijn om de fietspaden te herstellen of de verantwoordelijkheid voor het beheer ervan over te gedragen aan een andere instantie, zien zij zich genoodzaakt om de fietspaden die in slechte staat zijn, af te sluiten. Daarmee verdwijnt de samenhang uit het bestaande routenetwerk.

De terreinbeherende organisaties vragen de provincie om mee te denken over een oplossing. Herstel van de slechte fietspaden kost omstreeks €40 miljoen. Bij dit bedrag is rekening gehouden met nog te verwachten vervangingskosten in de komende jaren, de kosten voor directievoering, BTW én een natuurinclusief ontwerp conform de Bouwstenennotitie Flevoland Natuurinclusief (2023). Voor het oplossen van de overige knelpunten en ambities uit de hierboven aangehaalde onderzoek zijn dan nog aanvullende middelen nodig. Overdracht van beheerverantwoordelijkheden is ook een bespreekbare optie, of eventueel een selectieve inkrimping van het fietsroutenetwerk.

Voor andere recreatieve voorzieningen (bijvoorbeeld bruggen) gelden vergelijkbare problemen, al is de situatie hier minder urgent dan bij de fietspaden. Het aantal klachten en schadeclaims stijgt. Daarom hebben de terreinbeheerders in toenemende mate behoefte aan een gezamenlijke, gedragen visie op de openluchtrecreatie in Flevoland voor de langere termijn. Hierin wordt het belang van de recreatieve voorzieningen in het buitengebied geduid en worden duidelijke afspraken over het beheer en de gewenste staat van onderhoud vastgelegd. De terreinbeherende organisaties zijn bereid om mee te denken over nieuwe financieringsvormen en samenwerkingsconstructies om de gezamenlijke ambities vorm te geven. Zij nodigen de gemeentes, de provincie en andere mogelijke partners zoals Visit Flevoland dan ook van harte uit om, in het belang van een mooi en aantrekkelijk Flevoland, samen de juiste keuzes te maken!

⁵ Inventarisatie knelpunten en ambities recreatief en toeristisch fietsen in Flevoland, 2020.